

Ta' Pa'
No. 3022 / 4th April 1945
3

ΕΔΩ ΥΠΟ ΔΙΩΓΜΟΝ, ΑΛΛΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ...

ΞΕΝΟΙ ΘΑΥΜΑΣΤΑΙ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

«Ένας από τούς καλύτερους συγγραφείς που απέκαλύφθησαν κατά τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο...».— «Ένας μεγάλος ούμανιστής».

1 ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ Κ. ΡΟΜΠΕΡ ΣΑΝΤΟΥΛ

Είκοσι οκτώ δημοτικοί σύμβουλοι της Θεσσαλονίκης έκληθησαν από την αρμόδια Γενική Διοίκηση σε απόλογία. Σε τί έφταιξαν; Το μεγάλο τους έγκλημα είναι, ότι «πρό τινος είχαν έγκρισει ή φήμισαν διαμαρτυρίας των βιβλίων του Καζαντζάκη. Ως αιτιολογία της ένεργείας ταύτης ανέφερεται ότι ή πράξις των δημοτικών συμβούλων δεν έμπίπτει εις τόν κύκλον των αρμοδιοτήτων της δημοτικής αρχής». Είς απόλογίαν θα έκαλείτο άσφαλώς και ό συνεργάτης των «Φιλολογικών Νέων» τού Παρισιού κ. Ρομπέρ Σαντούλ, άν τύχαινε να είναι... δημοτικός σύμβουλος Θεσσαλονίκης. Γιατί ό Γάλλος αυτός διανοούμενος έκανε τό έγκλημα να έπι-

σα τήν ποιητική μορφή κ' έγραφα δέκα τραγωδίες.

— Που όλες τους για πηγή τους έχουν τό παρελθόν. Η αλήθεια είναι πως γεννηθήκατε στην Κρήτη...

— Ο Νίκος Καζαντζάκης δέν μού άφησε τόν καιρό νά συμπληρώσω:

— Από τήν αρχαιότητα δέν παίρνω παρά μόνο τήν μορφή. Το παρελθόν δέν μ' ενδιαφέρει. Άγαπώ μόνο τήν σύγχρονη ζωή. Είμαι ένας Κρητικός που αγαπά τήν παράδοσι, για να τήν ξεπεράσει, όσο είναι δυνατόν...

— Αύτή ή αγάπη της ζωής είναι που σας κάνει ν' αγαπάτε τά ταξίδια;

— Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι έλεγαν: «Θά σ' αφήσουν μόνα, πού θα έχη όδη τό περισσότερο νερά...». Ναι, έταξίδευσα πολύ: Στην Ισπανία, τήν Αίγυπτο, τήν Άγγλία, τήν Κίνα, τήν Ιαπωνία και τήν Ρωσία, όπου έμεινα δύο χρόνια. Στις χώρες όμως που επισκέπτομαι, δέν γυρεύω αντίκειμενικές εικόνες. Έκείνο που μ' ενδιαφέρει είναι οι διάφορες μορφές της ζωής και διά μέσου αυτών ή ψυχή μου.

— Μήπως είναι ή αγάπη αύτή για τά ταξίδια που σας έκανε να καταπιναστήτε με τό μεγάλο ποίημα των 33 χιλιάδων στίχων που άνομάσατε 'Οδύσσεια;

— Πράγματι, ή 'Οδύσσειά μου δέν έχει καμμία σχέση με τό έπος τού Όμηρου.

Γεννημένος στά Χανιά στά 1885 ό Ν. Καζαντζάκης σπούδασε στην Άθήνα κι ύστερα στό Παρίσι, όπου υπήρξε ένας από τούς πρώτους όπαδούς τού Μπεργκσον. Υπουργός στά 1946 διαώριστηκε τό επόμενο έτος προϊστάμενος τού γραφείου μεταφράσεων των κλασσικών της Ούνεσκο. Τόν ρώτησα άν στά έργα του χρησιμοποίησε τήν πολιτική του πένα.

— Η πολιτική δέν μ' ενδιαφέρει πιά — μου άπάντησε. Δέν είναι παρά ένα συμπλήρωμα. Άλλωστε ό άνθρωπος είναι όχι πολιτικό, άλλ' ούσιαστικά όνα μεταφυσικό ζώον. Το μόνο πραγματικό πρόβλημα που υπάρχει είναι ή αναζήτηση της έννοιας του ανθρώπου.

— Είπατε άνωθεν που μυθιστόρημα καταλήξατε μετά τήν ποίησι και τήν πολιτική. Συνεπώς άρκετά άργά...

— Το σταδιοδρομία μου τού μυθιστογράφου τήν άρχισα εδώ στην Άντίπολι στά 1947. Δυό βιβλία μου, τό «Τόντα Ράμπας» και τόν «Κήπος των Βράχων» τά έγραφα άπ' εθείρας στη γαλλική ύλωση.

— Ο Άλέξης Ζορμπάς, ό ήρωας τού ρομάντσου σας που πήρε τό τραβήμα τού καλύτερου τύπου μυθιστορήματος, είναι ένας έντος έντελώς φανταστικός;

— Οχι! Ο Ζορμπάς ήταν ένας έργατης των μεταλλουργείων, που τόν γνώρισα μετά Άλλοιόσα. Ήταν ένας μεγαλοφυής άνθρωπος, που έλεγε τά βαθύτερα κι όμορφότερα πράγματα τού μου έτοχε χωρι ν' ακούσω. Στην Άντίπολι οι πτωχοί και οι άνθρωποι τού λαού έχουν ύσως λιγώτερο «μηχανοποιηθή» παρά στη Δύσι. Μαχόν γόνιμη φαντασία και στίσι μακρύνει κουβέντες τους με ταμορφώνουν τή ζωή σε παραμύθια.

— Θα ξέρετε άσφαλώς ότι σας έχουν συγκρίνει με τόν Παναίτε Ι. Στράνι;

— Ναι, όπως ό Ιστράτι, έτσι κι' εγώ αγαπώ αυτό τό στυλ των παραμυθιών της Άνατολής.

— Και αυτό σας επιτρέπει, μ' έναν τρόπο φαινομενικά έλαφρό, να διαπραγματεύεσθε τά κυριώτερα ανθρώπινα πρόβλήματα και όλους ίδιαιτέρως τό θέμα της έλευθερίας; Σκέπτεσθε να παραμείνετε στην Γαλλία;

— Είλικρινώς σκέπτομαι να τελειώσω τή ζωή μου εδώ στην Άντίπολι. Άγαπώ τήν μικρή αύτή πόλι, που τόσο μοιάζει με τίς πόλεις της Έλλάδος. Έλπίζω να προφτάσω να γράψω πολλά άκόμη βιβλία.

Αυτό άκρ'ώς εύχόμαστε κι' εμείς σ' αυτόν τόν τέλειο ούμανιστή που είναι ό Κρητικός Νίκος Καζαντζάκης.

ΡΟΜΠΕΡ ΣΑΝΤΟΥΛ

ΑΥΡΙΟΝ: Γκαμπριέλ Βενισιέν! Ο «Χριστός ξανασταυρώνεται», ένα μεγάλο βιβλίο.

Ο Νίκος Καζαντζάκης τόν όποιον ό συνεργάτης των «Φιλολογικών Νέων» τού Παρισιού κ. Ρομπέρ Σαντούλ θεωρεί ως έναν από τούς καλύτερους συγγραφείς που άνεδείχθησαν μετά τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

σκεφθή τόν Καζαντζάκη στό έρημη-τηριό του της Άντίμπ, της Άντιπόλεως της Κυανής Άκτής και να τού πάρη συνέντευξι. Η γαλλική επιθεώρηση που τήν δημοσιεύει με τόν τίτλο «Συνάντησι στην Άντίπολι», προτάσσει τής συνεντεύξεως τόν μικρό αυτό πρόλογο, που άσφαλώς δέν θ' άρέσει στη Γενική Διοίκηση της Θεσσαλονίκης:

«Άγνωστος στό γαλλικό κοινό έως πέρισι, που κυκλοφόρησε σέ γαλλική μετάφρασι τό «Άλιξ Ζορμπάς», ό Έλληνας μυθιστογράφος Νίκος Καζαντζάκης θεωρείται ήδη ως ένας από τούς καλύτερους συγγραφείς, που άνεδείχθησαν μετά τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Το νέο του μυθιστόρημα «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται», που κυκλοφόρησε σέ μεταφράσει τού Πιέρ Αμάρντς στη σειρά των εκδόσεων «Διασταυρούμενα Πυρά» τού οίκου Πλάν, έδραμώρησε με βαθειά έντύπωσι που θριαυούρησε τόν πόντο τού μυθιστορήμα ό μεγάλος αυτός ούμανιστής, που ζή σήμερα άποτραβή πμένος στη Νότια Γαλλία, όπου πήγε να τόν επισκεφθή ό Ρομπέρ Σαντούλ».

Ο Σαντούλ γράφει:

«Ο Ραμέλ, τόν Καζαντζάκη, μού είχε πη για τόν Καζαντζάκη: — Είναι ένας ψηλός άντρας. Κατοικεί σ' έναν παλιό δρόμο, κοντά στό τείχι. Θα τόν βρήτε όμως εύκολα, γιατί εδώ τόν ξέρει όλος ό κόσμος».

Η ύποδοχή υπήρξε πολύ φιλική. Η κ. Καζαντζάκη μου έψωσε τούσκι καφέ, ένός ό άντρας της γιέμιζε με προσοχή τήν πίπα του.

— Πρώτα-πρώτα πείστε μου τί υπήρξε για σας ό Γάλλος φιλόσοφος Μπεργκσον...

Ο Καζαντζάκης μού άπάντησε: — Ο Μπεργκσον υπήρξε για μένα ένας υπέρροχος πνευματικός οδηγός που έπηρεασε βαθειά τή ζωή μου. Μού έδωσε τήν άπάντησι σ' έρωτήματα που με άπασχολούσαν πρό πολλού. Όταν γύρισα στην Έλλάδα, έγραφα πολλά φιλοσοφικά δοκίμια για αυτόν και για τόν Νίτσε. Γρήγορα όμως κατάλαβα πως ό δρόμος της φιλοσοφίας δέν ήταν εκείνος που μού ταίριαζε. Προτίμη-